

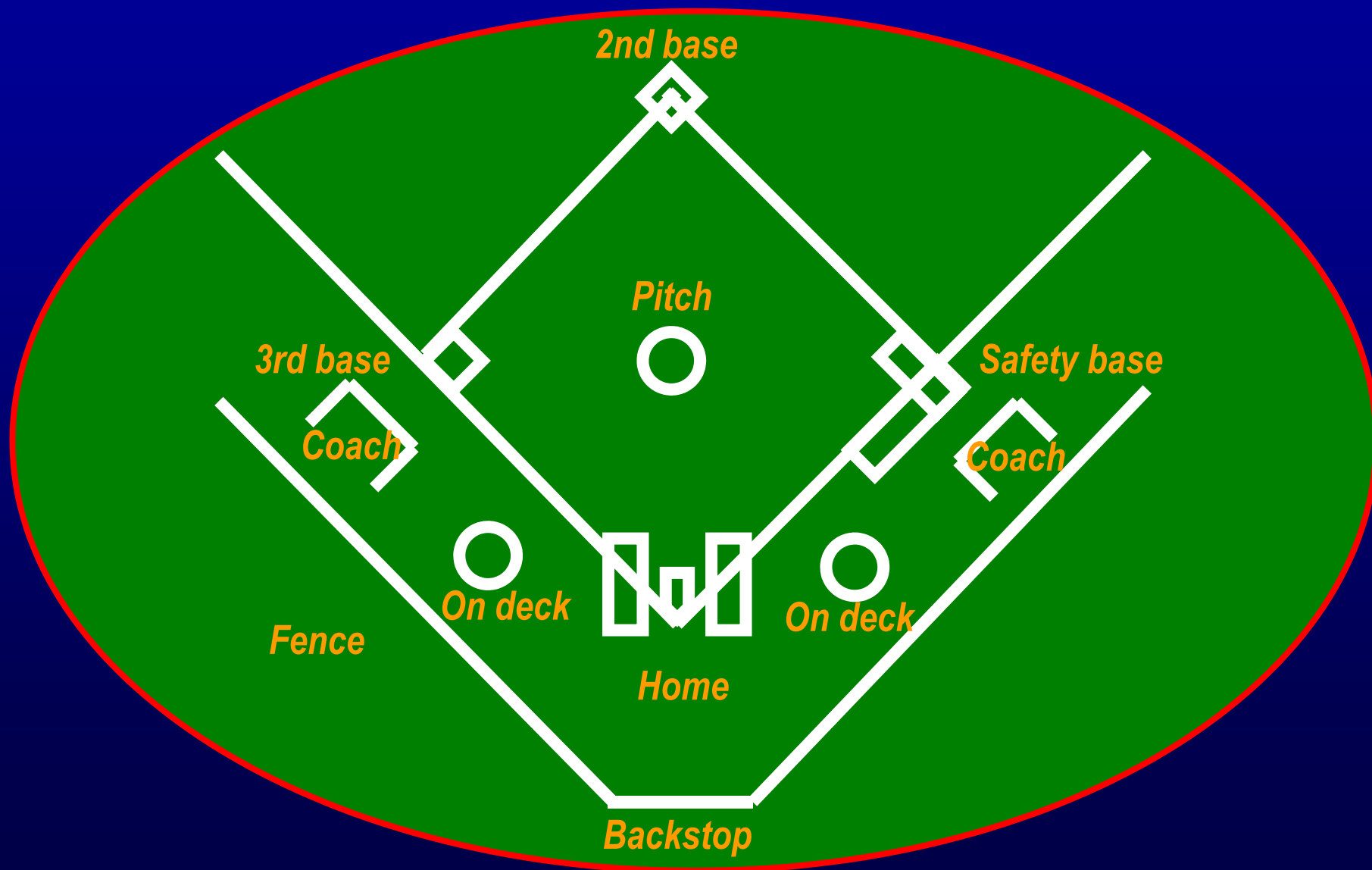
***Psychoterapeutické směry:
jednota a pohyb v rozmanitosti***

***26. psychoterapeutická konference
Luhačovice 16. – 20. října 2007***

Karel Balcar

***Pražská vysoká škola psychosociálních studií
&
Centrum pro léčbu bolesti VFN Praha***

Cíl příspěvku: vykreslení „hřiště“ v poli psychoterapie – jedno z různých možných . . .

PSYCHOTERAPIE je ...

„léčba psychologickými prostředky“

Otázka:

Kterými – a proč právě těmi?

Odpovědi nabízejí

PSYCHOTERAPEUTICKÉ SMĚRY ...

Dva teoretické zdroje psychoterapie

Psychologie osobnosti a mezilidských vztahů

*Které osobnostní a vztahové
kvality a děje jsou klíčové pro
vznik a trvání přítomné
poruchy a pro vyvolání
léčebné změny a které jsou
pak až na nich závislé?*

Psychologie mezilidského komunikačního působení

*Které způsoby komunikace
jsou za daných okolností
nejvhodnější pro terapeuticky
žádoucí ovlivnění člověka
v klíčové osobnostní či
vztahové kvalitě a dění?*

Tím se psychoterapeutické směry navzájem teoreticky liší

... a o toto půjde dále!

TRADIČNÍ OBRAZ O ČLOVĚKU

PŘEVLÁDAJÍCÍ V PSYCHOLOGII DO PŘEDMINULÉHO STOLETÍ

Člověk je tvor rozumný...

**tj. řídící se
ROZUMEM
při rozpoznávání a ovládání
své VŮLE,
svých ŽÁDOSTÍ,
svého KONÁNÍ**

**Duševní nemoc = „pozbytí rozumu“
Léčba = obnovení (vlády) rozumu**

Antropologická východiska novodobých psychoterapeutických přístupů a směrů

Co v člověku vládne, co určuje běh jeho prožívání a počínání?

SEBEPROŽÍVÁNÍ !

SOCIALIZACE !

NE!

NE!

**ROZUMOVÉ POZNÁNÍ
A VŮLE ???**

NE!

NE!

ABREAKCE PUDŮ !

NE!

OSVOJOVÁNÍ REAKCÍ !

TĚLESNÉ DĚNÍ !

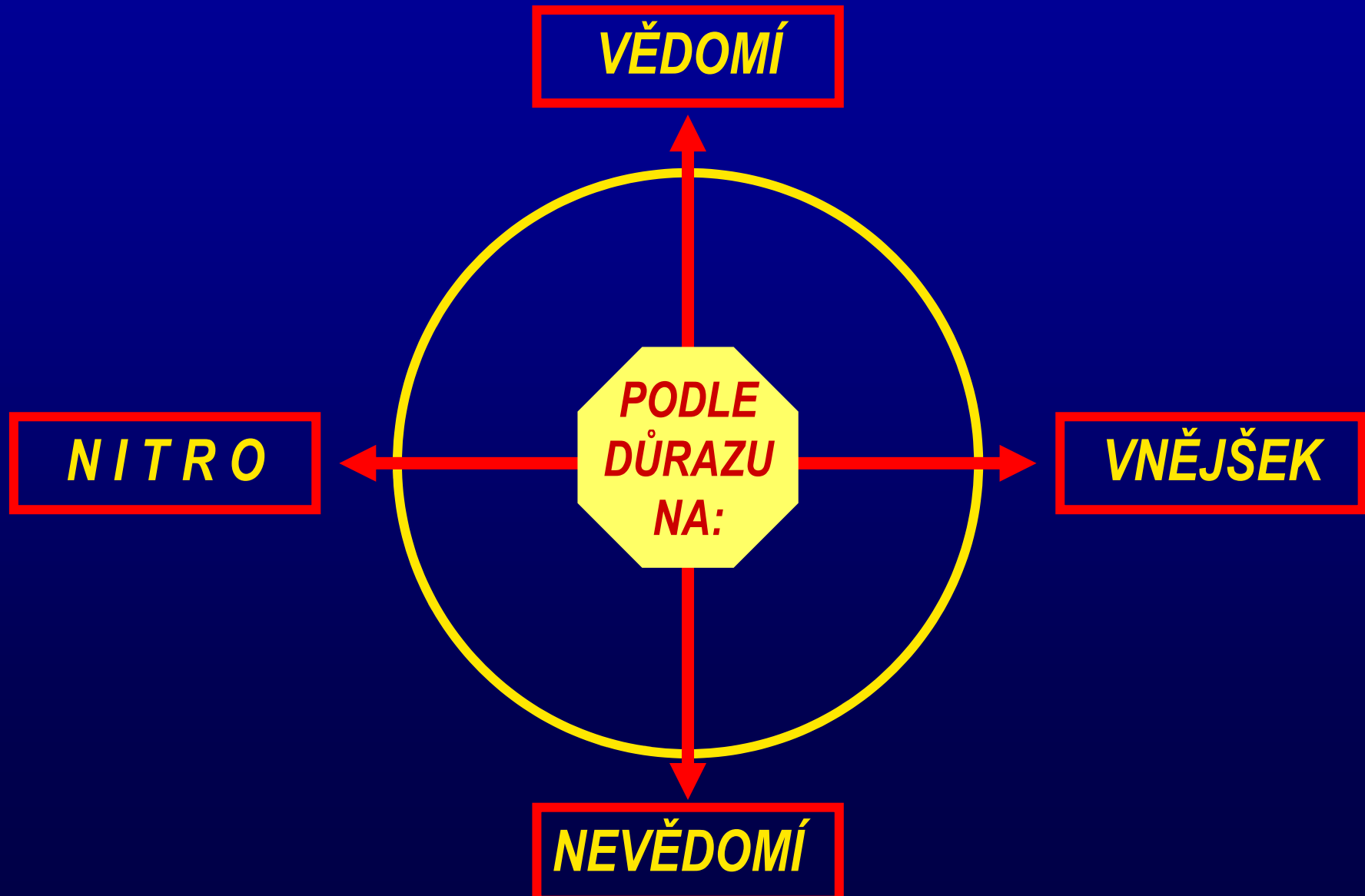
„Návrat rozumu“ do psychologie osobnosti a do psychoterapie

- 1. Obnovený důraz na racionální či kognitivní založení, tj. na rozhodující úlohu „myšlení“ v duševní normalitě i patologii, se teoreticky rehabilitoval a prosadil se mezi doposud převládající teoretické důrazy v posledním půlstoletí počínaje 50. lety.**
- 2. Oproti své někdejší strategii spíš spekulativního pojmového rozboru duševního dění, jeho poruch a jejich nápravy se tento přístup navrátil s nově propracovanou strategií empiricky založeného rozboru a experimentálně založenou strategií léčby.**
- 3. Stal se tím pro některé směry vítaným spojencem k rozšiřování nebo propojování jejich dosavadních „těžišť“ v tomto ohledu, pro jiné respektovaným nebo bagatelizovaným konkurentem.**
- 4. Přitom zaujal v poli psychologie, psychopatologie a psychoterapie již nikoli ústřední, nýbrž poměrně rovnocenné postavení vůči svým někdejším teoretickým soupeřům a „myšlení“ opět zaujalo své místo v sestavě předpokládaných rozhodujících činitelů v psychoterapii.**

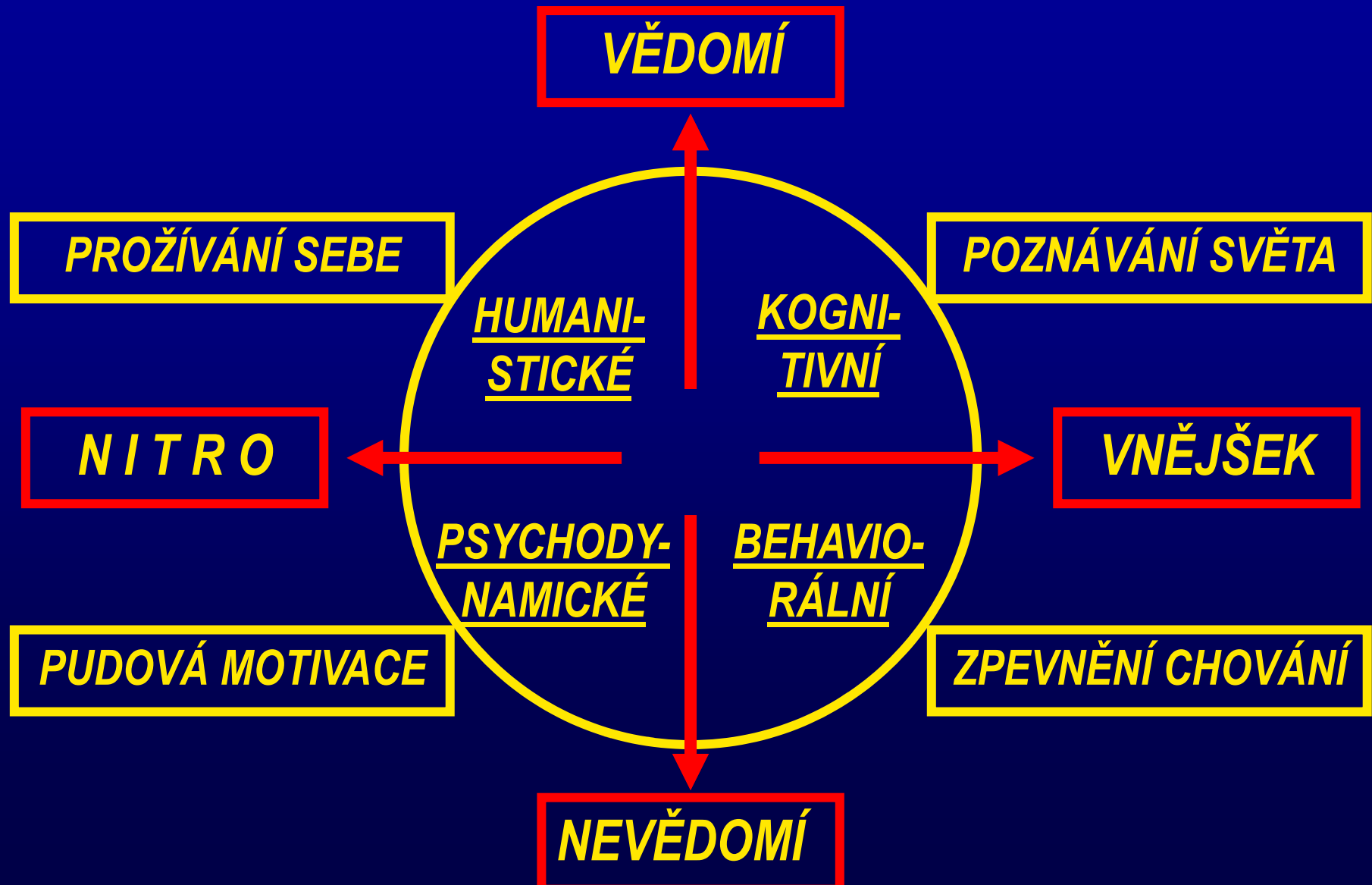
Současné hlavní osobnostní důrazy v poli psychoterapeutických přístupů

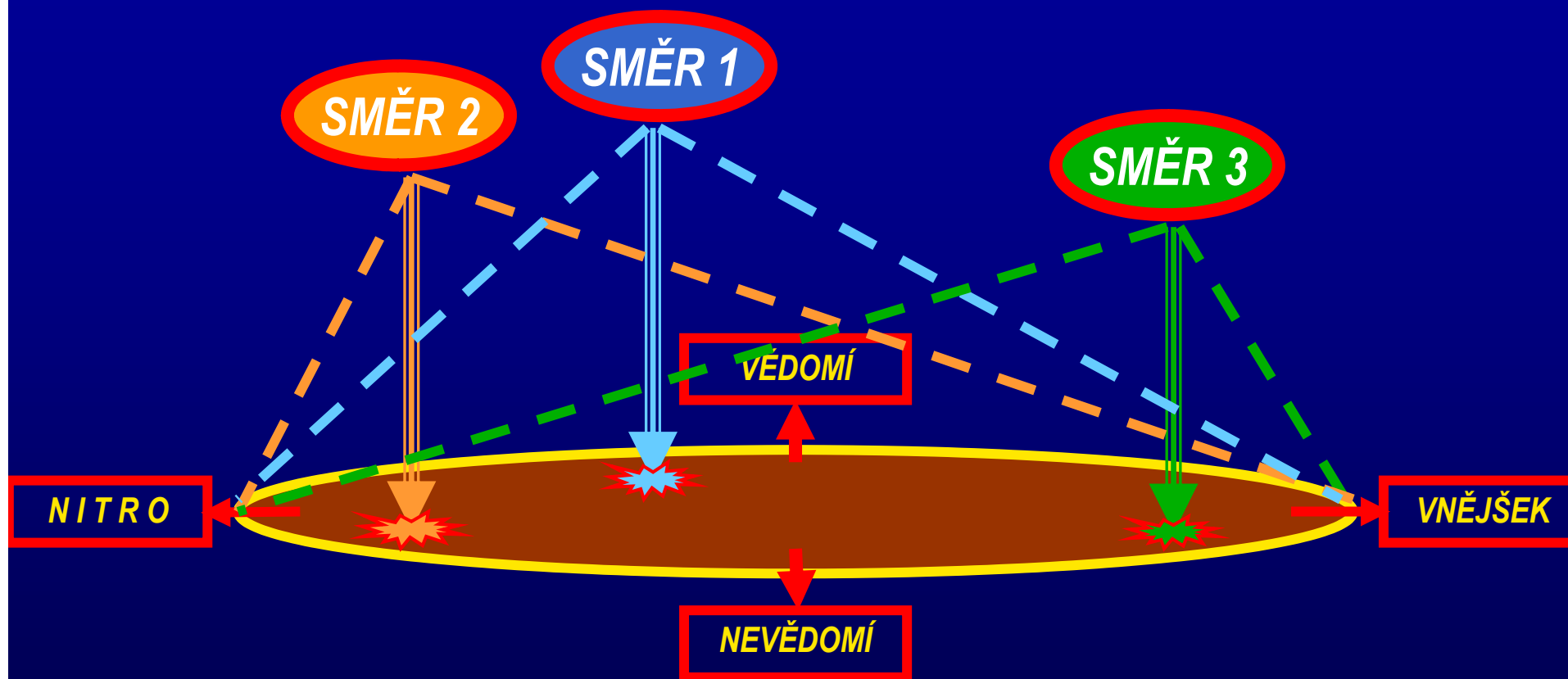
Pole psychoterapie: osy zvolené pro uspořádání různých teoretických směrů v psychoterapii

Pole psychoterapie: osy uspořádání, východiska a typy teoretických přístupů v psychoterapii

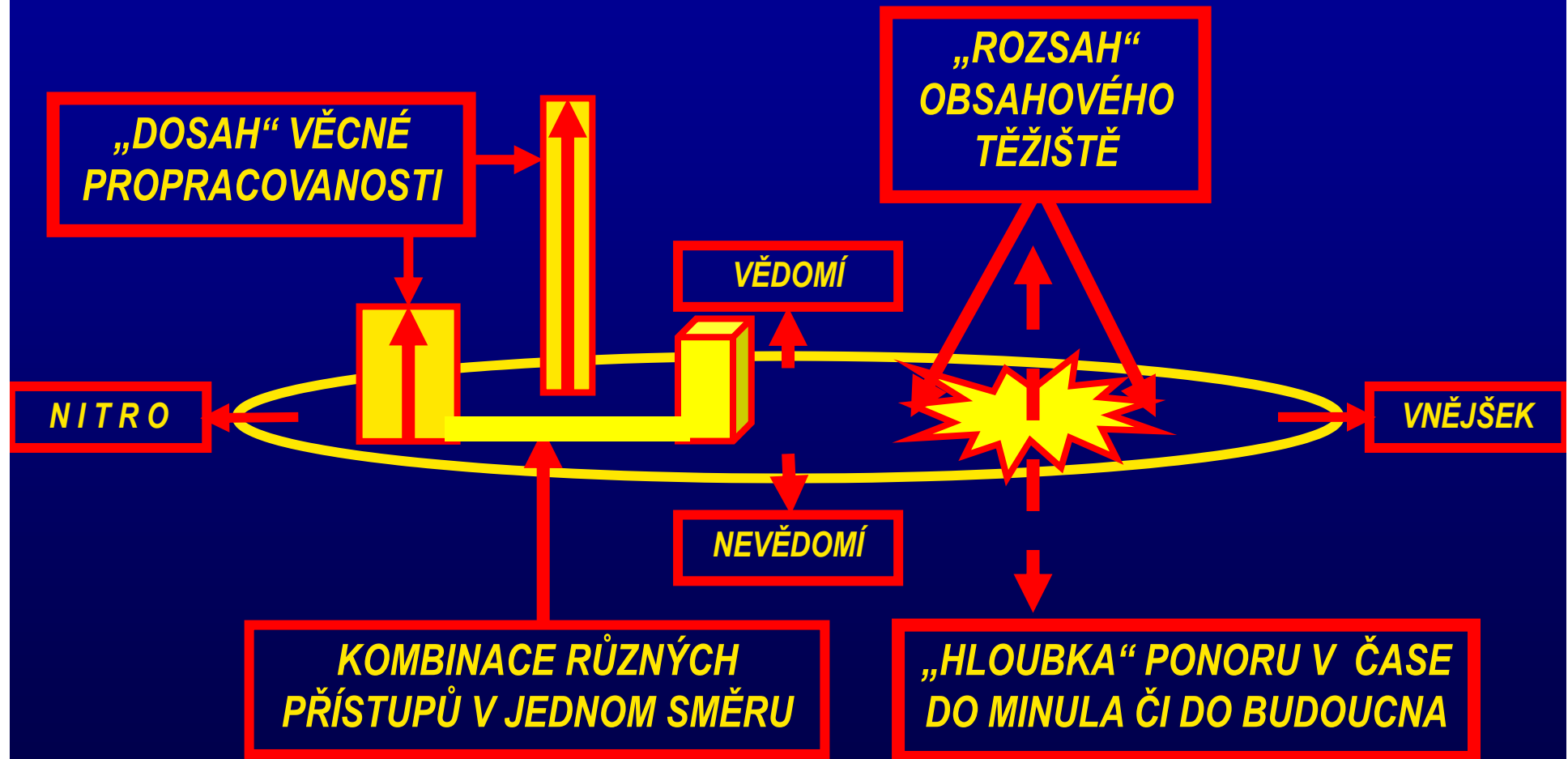

Obsahové „pokrytí“ oproti „těžišti“ psychoterapeutických směrů

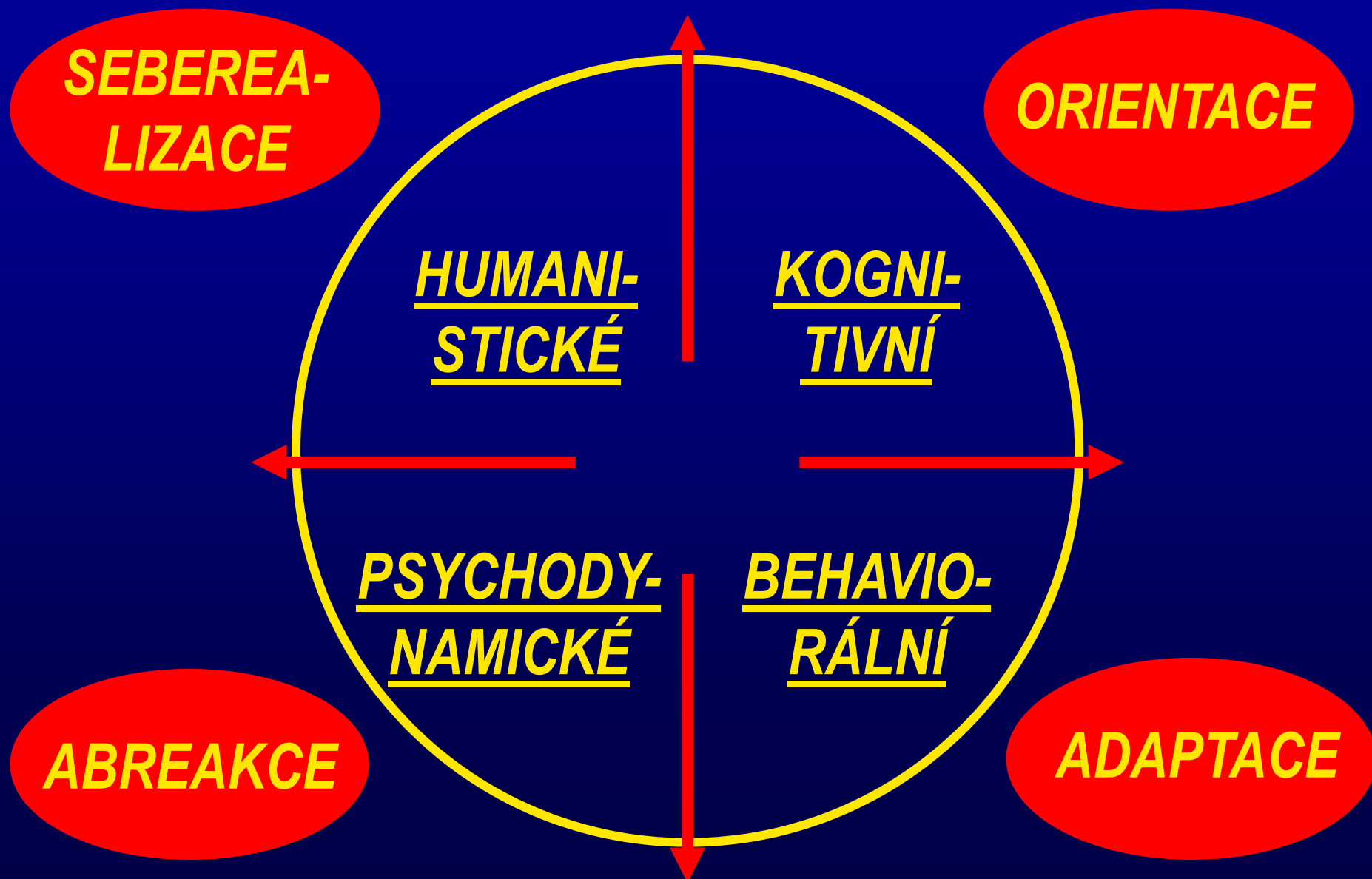

Každý psychoterapeutický směr se nutně vyrovnává s celou oblastí duševního dění, avšak svým „těžištěm“ odkazuje na to, co pokládá za základní a rozhodující pro ně, pro vznik poruch a pro jejich léčbu.

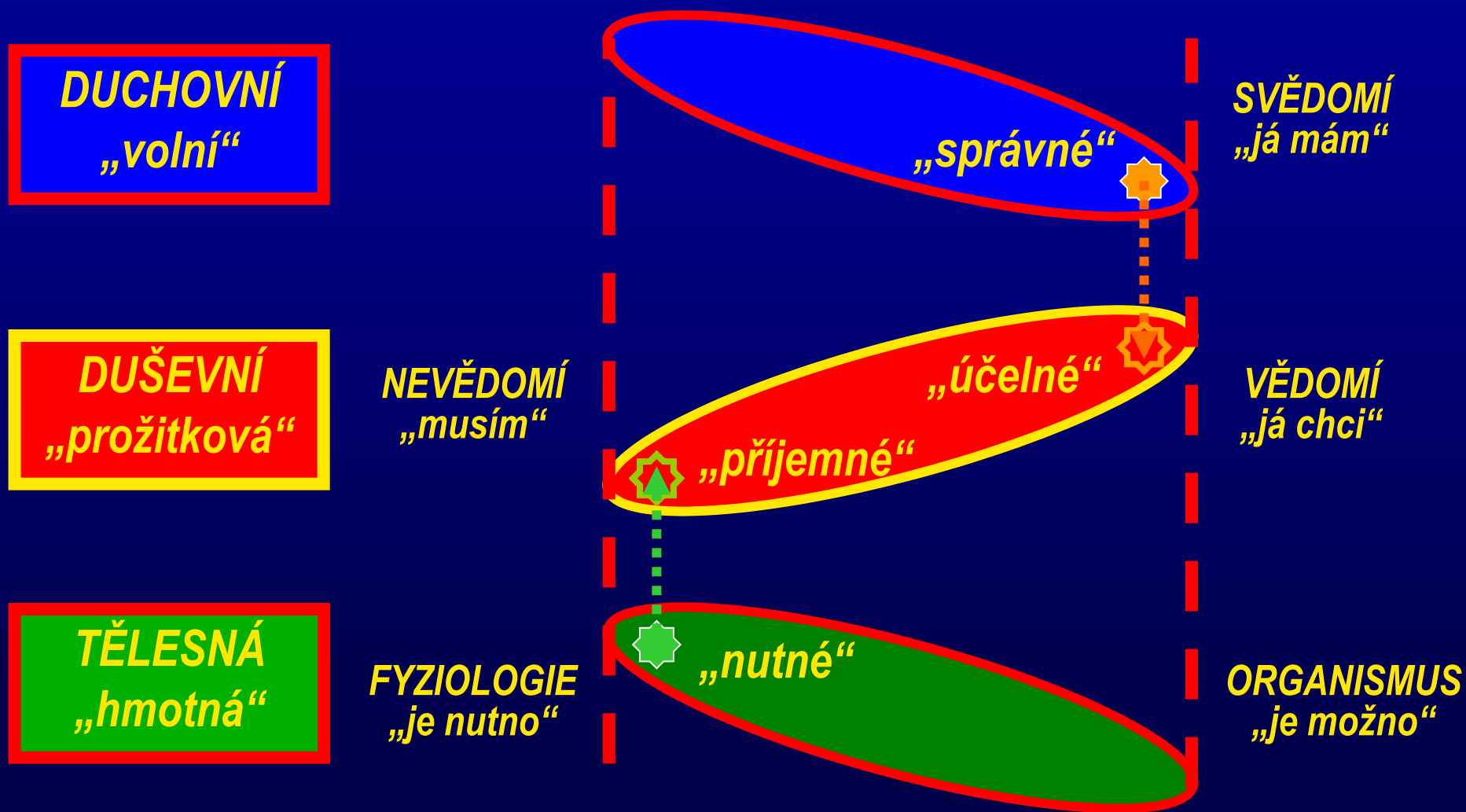
Pole psychoterapie: další možné „rozměry“ psychoterapeutických směrů

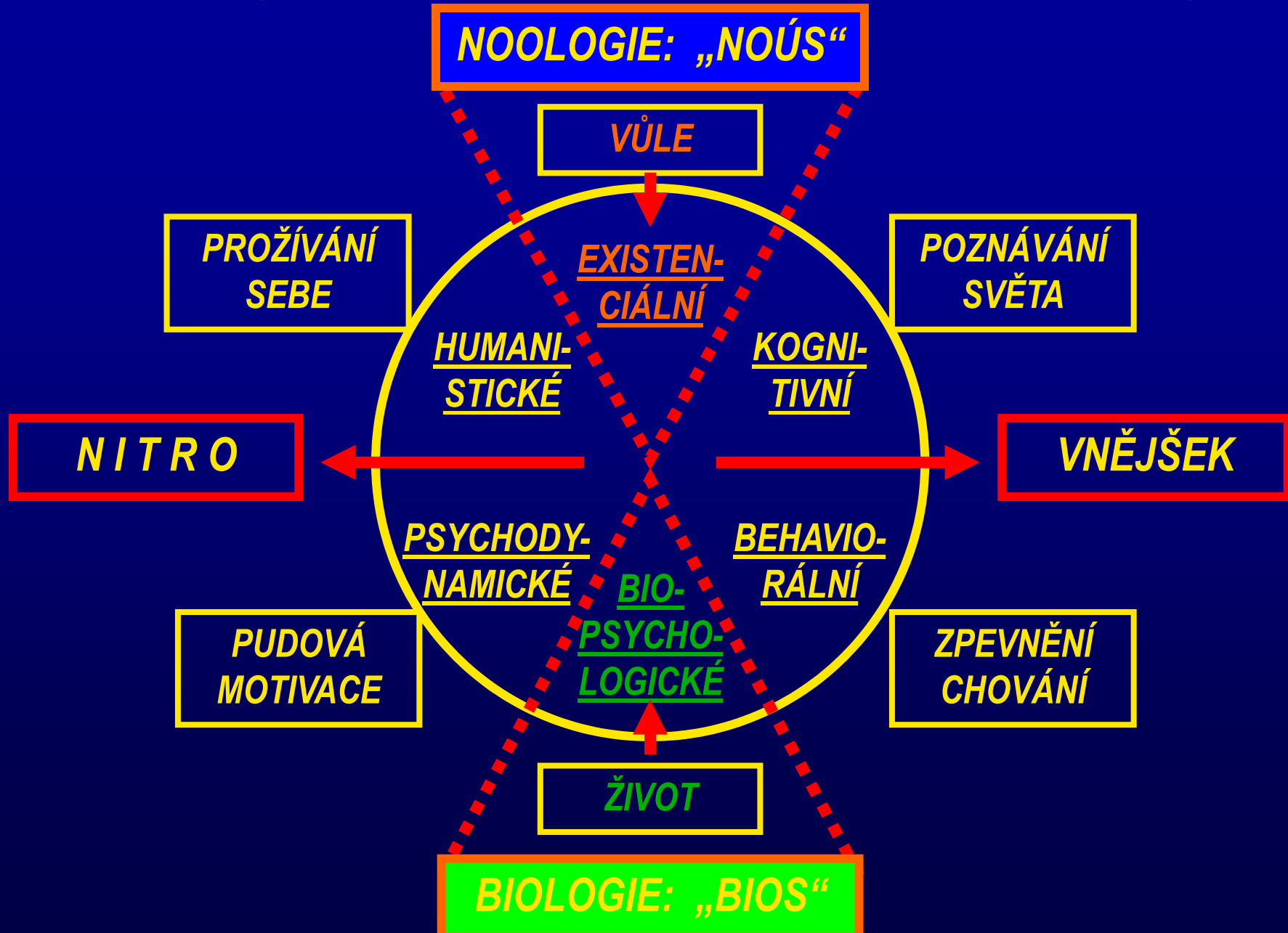
Psychoterapeutické přístupy I: určující vlivy

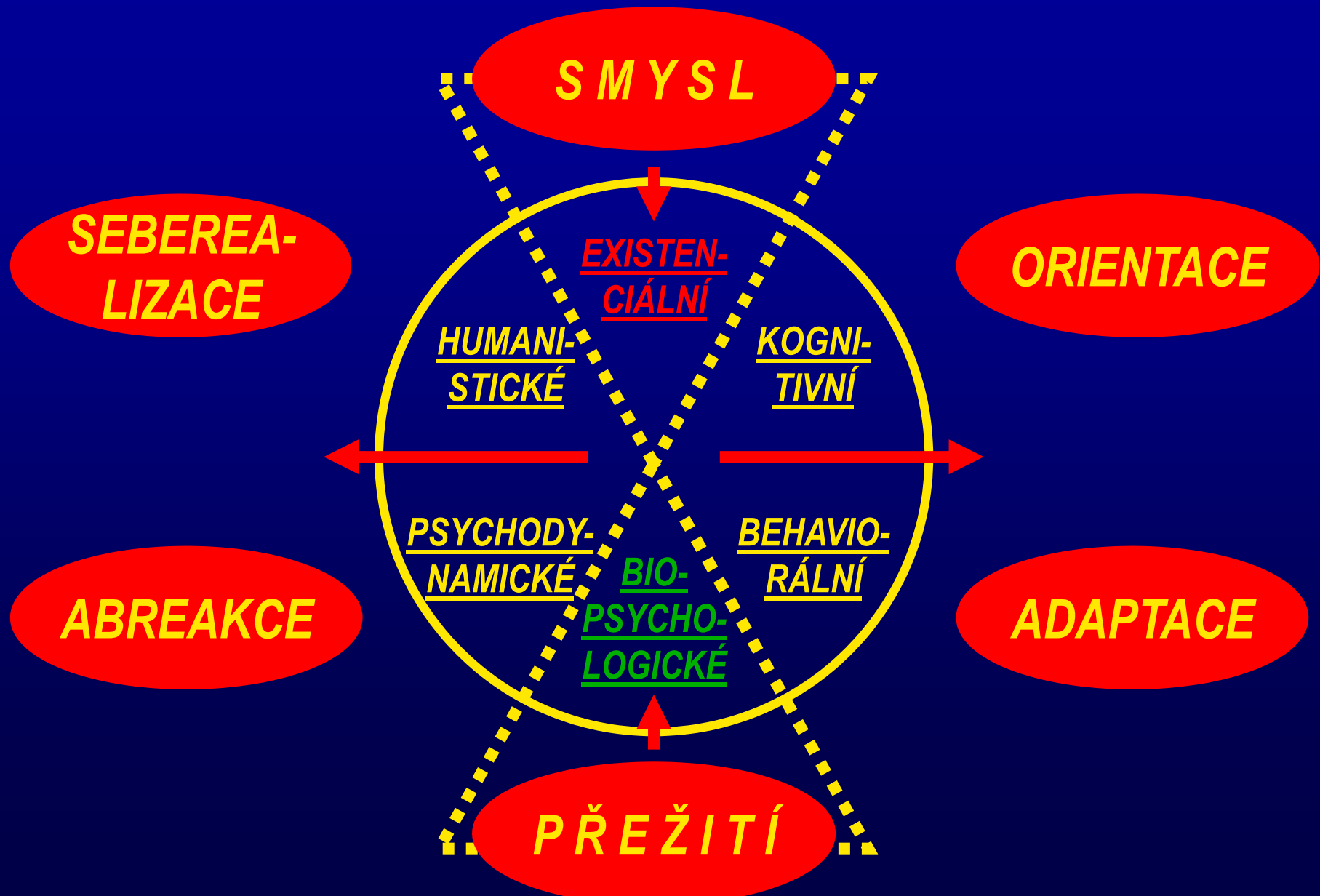
Rozměr dimenzionálního přesahu mezi odlišnými „rovinami“ života člověka

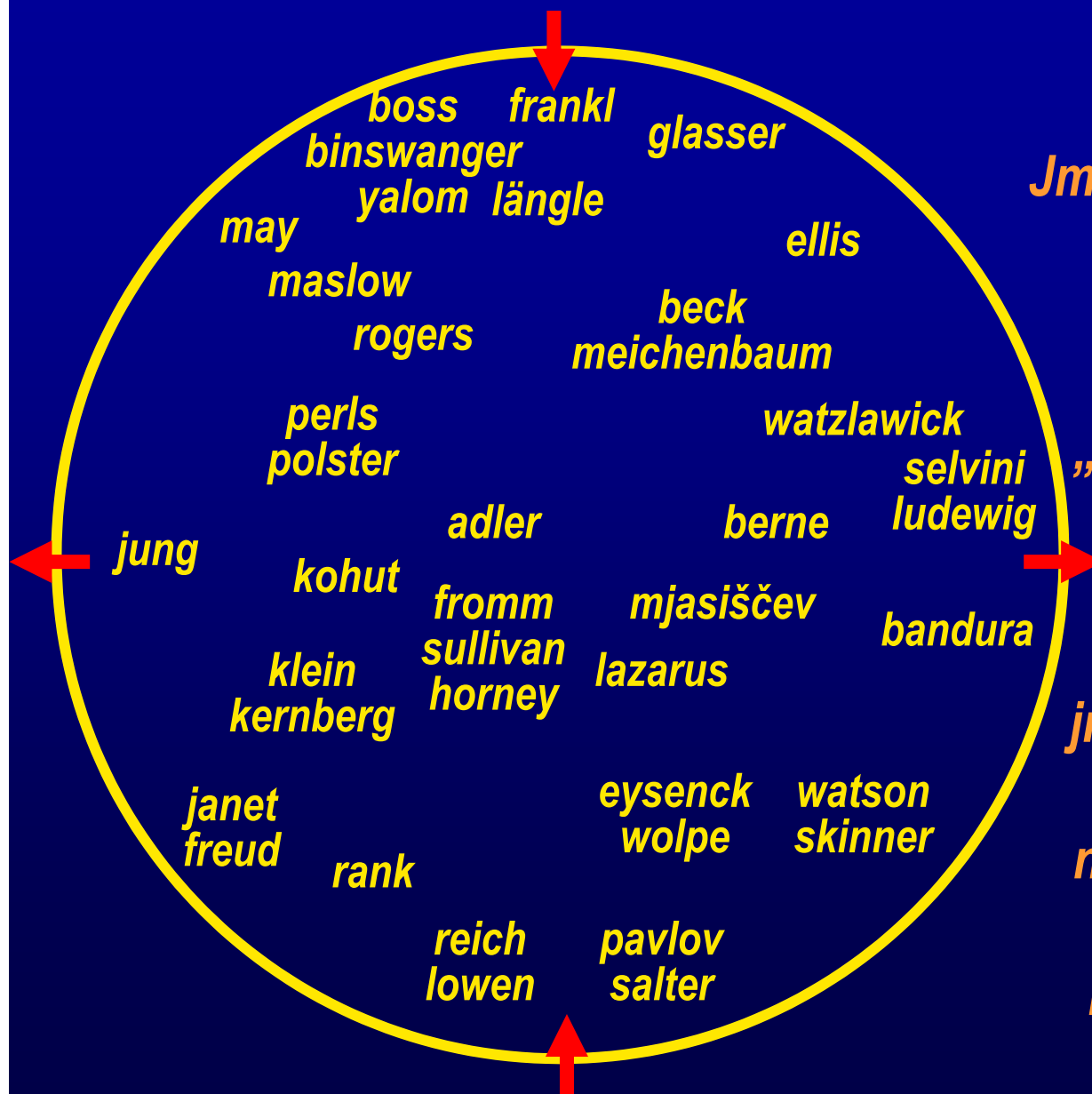
Pole psychoterapie: teoretické přístupy II

Psychoterapeutické přístupy II: určující vlivy

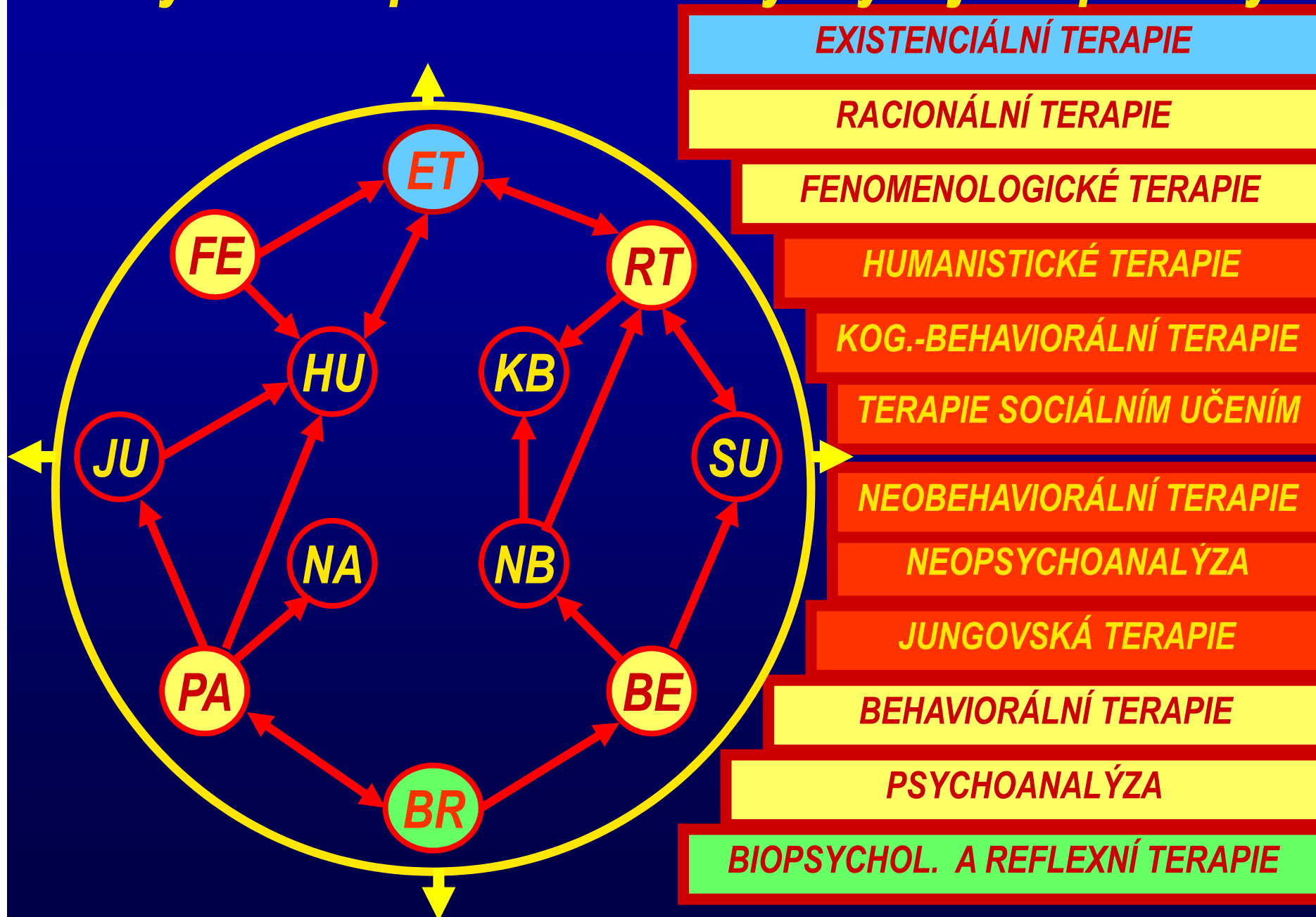
Výkladová „těžiště“ tradičních směrů

Jména představitelů různých přístupů jsou vybrána hlavně na základě odkazů v Kratochvílových „Základech psychoterapie“.

Malá první písmena ve jménech naznačují, že nejde o díla jednotlivých osob, nýbrž o směry, které z jejich výchozí podoby na ně navazující další tvůrci dále rozvíjejí a proměňují.

Psychoterapeutické směry: vývojové posuny

Tendence ve vývoji psychoterapeutických směrů a metod v posledním půlstoletí

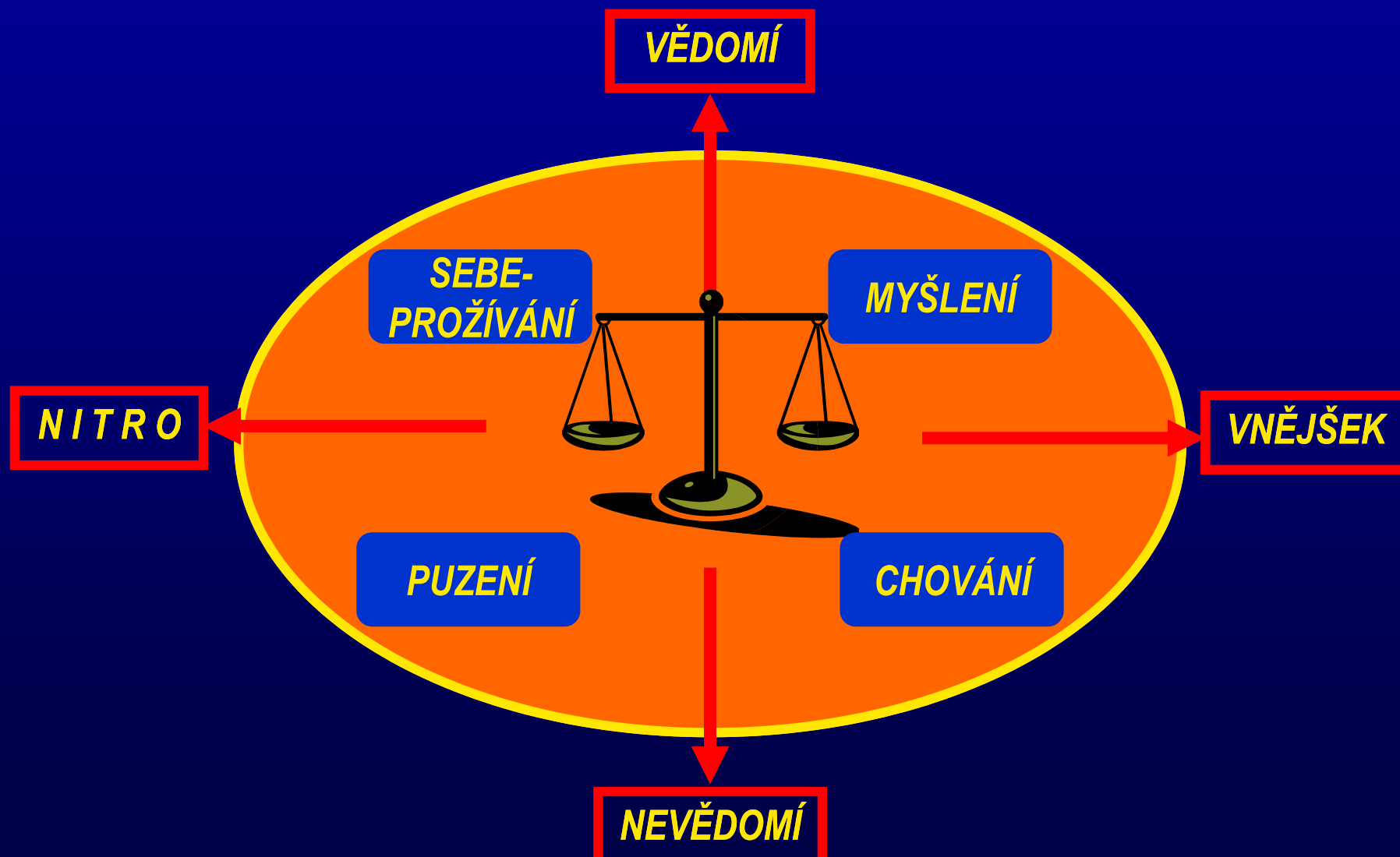
- 1. Teoretická východiska a pojetí odlišných směrů se spojují a tím se mnohé směry teoreticky sblížují a postupně zčásti prostupují.***
- 2. Nově se vyhraňující tzv. integrující směry spojují zpravidla dva či tři dřívější teoretické a metodické přístupy nebo důrazy; vytvoření jednotné psychoterapeutické teorie dnes není pravděpodobné.***
- 3. V podstatě shodné praktické psychoterapeutické postupy se stále častěji užívají v různých směrech, byť s odlišným teoretickým výkladem a zdůvodněním.***
- 4. Obliba v užívání praktických psychoterapeutických metod stále výrazněji polarizuje výlučné upřednostňování postupů založených na jedné straně ve spontánním emočním a tělesném prožívání, na druhé straně v plánovitém racionálním zpracování a jednání.***

Závěrem:

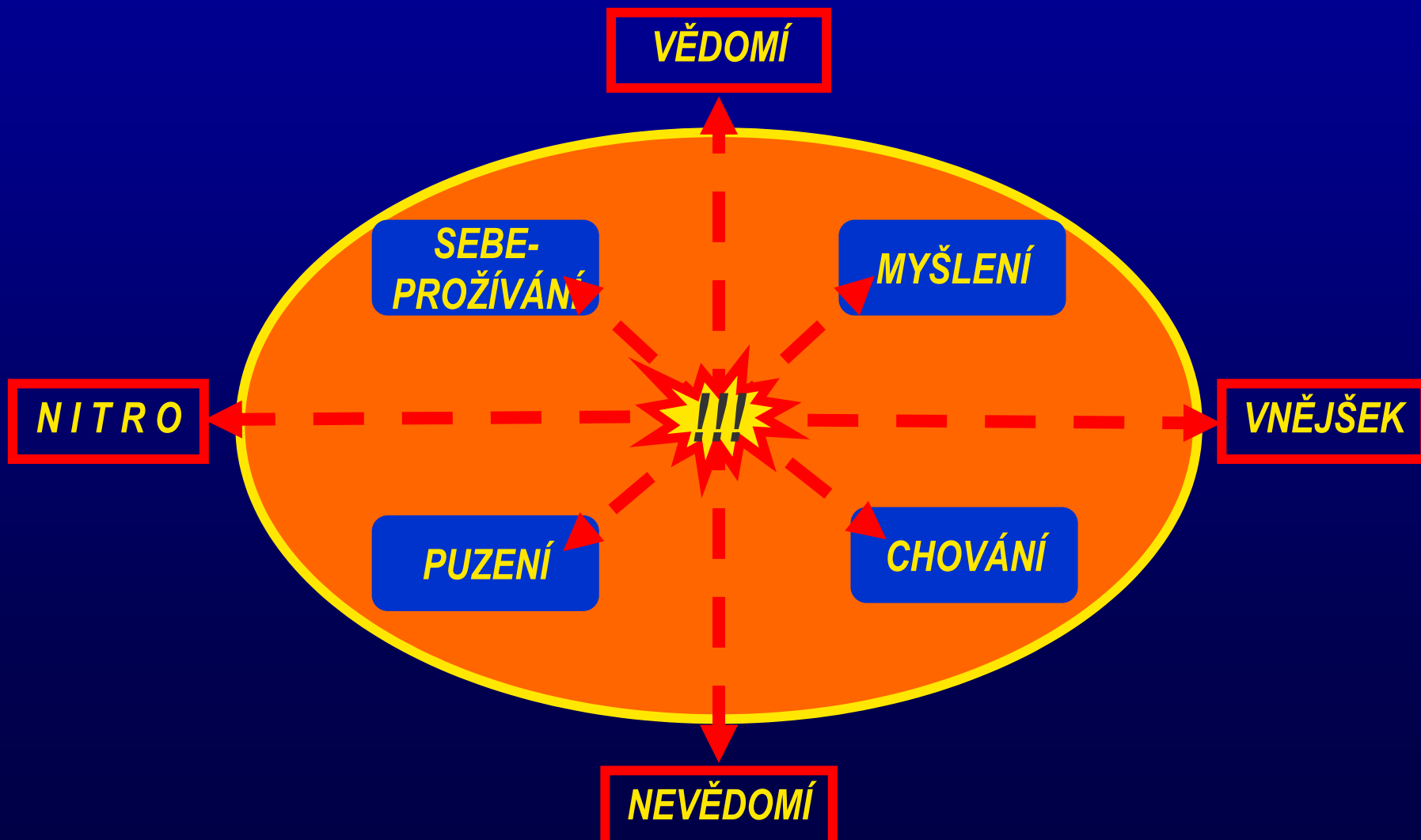
***Celkový obraz o vývoji
psychoterapeutických přístupů a
směrů v moderní době***

=> DÁLE 1 – 4 =>

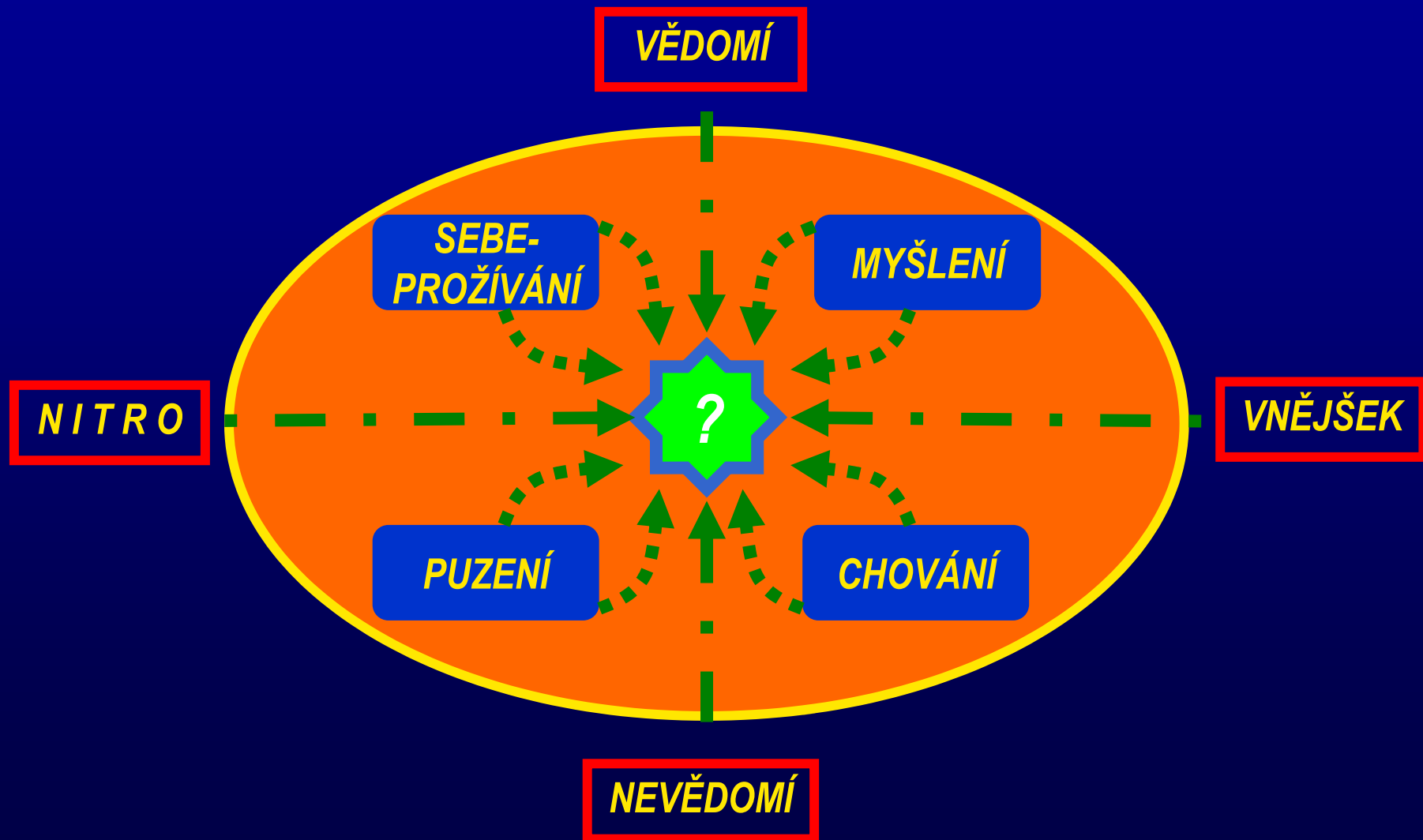
1. Spontánní vývoj v „teoretickém poli těžišť“ psychoterapeutických přístupů“, představovaný vznikáním a proměnami konkrétních směrů, průběžně směřuje k vyvažování jejich obsahových důrazů.

2. V předminulém půlstoletí měl tento vývoj podobu „odstředivé“ polarizace teoretických a metodických důrazů na jednotlivé oblasti psychologických zdrojů vznikání a průběhu poruch a jejich léčby.

3. V minulém půlstoletí se směr tohoto vývoje obrací v probíhajícím „dostředivém“ obsahovém sblížování, propojování a vzájemném přejímání psychologických důrazů v několika vývojových liniích.

4. Otázka k pozorovanému vývojevému „pohybu směrů“:

(A) Probíhá touto cestou pouze jedno nezbytné stadium počátečního ustalování oboru novodobé psychoterapie?

NEBO

(B) Bude nadále tento proces „pulzování“ při vzájemném vyvažování protikladných důrazů probíhat dalšími údobími nových polarizací do krajností a následného symetrického sblížení směrů?

A tak dál...

K. B.

vyzkum@viap.cz